

Roma Gąsiorowska:
Lepiej mnie nie spławić

40

Google
kontra Facebook

22

Koniec wolnej
Holandii

16

Fantasy
to nie obciach

36

PRZE KROJ

NR 28 (3446) / 11 LIPCA 2011 / CENA 3,99 ZŁ
WWW.PRZEKROJ.PL

w tym 8% VAT

6 My, Polacy, zabójcy Żydów

Jedwabne
70 lat później

INDEKS
371424

To nie PAH zapewnia dostęp do wody. Robią to ludzie tacy, jak Ty.
Ludzie, dzięki którym świat staje się lepszy.

Wpłać dowolną kwotę na konto 65 1060 0076 0000 3310 0016 0860

PRZEKROJ

Założył w roku 1945
w Krakowie redaktor
Marian Eile

„Przekrój” w sieci

OLAF SZEWCZYK

– Bożesztyńmój! – kwiknęła jęklawie a trwożnie na widok krwawego śladu zostawionego przez Staśko-wy ogon. Znów widać go wszecz-partia swym junactwem poszczu-ła i broczy – pomyślała smutno – albo pogryzła go ta posłanka, co mu zarzucała panliberalizm, nie-polskość i nierasowość... A mówi-łam, by nie kandydował do Sejmu. Jest na to zbyt ufny i pocziwy. Pięła się z nim po schodach aż na dach. Ciężkie krople deszczu zdawały się wygrywać nokturn tu-dzież requiem. Siedział na krawe-dzi, mokry, ze spuszczoneym łbem. – Widziałem rzeczy, którym wy, ludzie, nie dalibyście wiary – powiedział cicho, wciąż wpatro-ny w noc. – Wielkie wymieranie pod koniec kredy, gdy nasze sa-miczki, skupione na karierze, straciły wolę prokreacji. Były wobec nas takie zimnokrwiste... Wi-działem świt i upadek cywilizacji Rzymu, którą zniszczyła łatwość mylenia igrzysk z polityką – nicze-go się do dziś nie nauczyliście... Widziałem trudną, acz wzruszającą miłość pewnego kreta do tchórz-o-fretki i niezwykle owego afektu owoc. Nie omieszkałem opowie-dzieć o tym przy cygarze i winie sir Darwinowi, krzyknął wtedy: „Eu-reka!”. To ja, z lenistwa, prosty skryba z obolałą od pióra gęsiego łapą wyrzeźbiłem dla Gutenberga pierwsze drewniane czcionki. Wi-działem, jak powstawał Internet i jak zrodził swój najpiękniejszy owoc: www.przekroj.pl. Asysto-wałem przy eksplozji Twittera i Facebooka, tańczyłem na plaży z Zorbą, śpiewałem jako sideman w chórkach na płytach Beatlesów. Czasem nuciłem chłopakom jakieś nowe melodie, gdy mieli kryzys twórczy, a termin naglił.

– Wszystkie te chwile znikną w czasie jak czipsy z otwartej paczki – rzekł Stasiak Brontozaur, zerkając ze zdziwieniem do opa-kowania, które wychrupał do dna machinalnie, sam nie wiedząc kiedy. – Jakże to głębokie – pomy-słała wzruszona i przesłała tę myśl na: redakcja@przekroj.pl.

RADOŚNIE MLÓCĄC BŁONIASTYMI SKRZYDŁAMI, NIE PISZEMY...

...że w nawiązaniu do niepisania sprzed tygodnia spieszmy donieść, iż dobry Atlas podarował nam siatkę. Bo wzruszenie odbiera nam głos, a poza tym – siatkę przyniósł bocian.

...że bardzo nam się podoba pomysł stworzenia przez PiS Korpusu Ochrony Wyborów, który ma „czuwać nad prawidłowością oddawania i liczenia głosów” podczas jesiennej elekcji. Podobno częścią KOW mają być „lotne

brygady”, które zatroskany nieprawidłowościami obywatel będzie mógł wezwać na pomoc. Bo gorąco liczymy na stworzenie owych lotnych brygad z bocianów – i trzaskając dziobem, rozgłośnie wołamy: „Bocian! Bocian! Tylko pod tym ptakiem Polska jest Polska, a Polak Polakiem” oraz: „Zmiłuj się, zmiłuj, zmiłuj się nad nami”.

...że wreszcie dotarło do nas, kto odpowiada za internetowe szaleństwa przewodniczącego

Grzegorza N. Bo upadłych bocianów kopać nie uchodzi.

...że nie wiemy, jakie żaby spożywali przed brukselską orgią prezydencką pocziwie gładzący premier Tusk i komicznie srożący się poseł Ziobro, ale widać zjedli nie dość, bo szoł (jście bocianim wystąpieniem) skradł im poseł Siwiec, który legalnie służyłby tutejszego państwa raczył nazwać „uzbrojonymi bandami”.

Bo od czasu gdy u boku Aleksandra „Goleń” Kwaśniewskiego udzielał papieskiego błogosławieństwa ziemi kaliskiej, chyba nie widzieliśmy go w tak lotnej postaci.

...że tymczasem cześć i czołem, bo chyba coś krąży nad nami. Tak 15 metrów nad nami i schować się nie ma gdzie, a do piekła daleko. Ratunk...!!!

...że kle.

MARCIN SENDECKI

MAREK RACZKOWSKI

LAST MINUTE KRZYSZTOF PŁYTA

Pytanie do Góry: czemu, gdy niebo chce komuś dokuczyć, to często pada na Polskę?

TEMAT Z OKŁADKI

- 6 **Tego nie da się zapomnieć – najpierw tej ciszy, a potem krzyku płonących żywcem ludzi. Nie da się też zapomnieć tłustego smrodu. Ale dziś lepiej o tym nie pamiętać.** Bo jeszcze przyjdą w nocy i spalą. Jak tamtych. 70 lat temu mieszkańcy Jedwabnego wymordowali swoich żydowskich sąsiadów. Reportaż Małgorzaty Świąchowicz i Mariusza Nowika

PRZED WSZYSTKIM

- 12 **Chorem na stwardnienie rozsiane państwo zamiast leków daje punkty.** Jesteś za stary, zbyt chory – dostajesz mało punktów, wypadasz z kolejki i tracisz szansę na w miarę normalne życie – piszą Agnieszka Fiedorowicz i Małgorzata Świąchowicz
- 16 **Jeden miesiąc wystarczy, aby rozleciał się najbardziej ambitny model integracji imigrantów na świecie. Teraz w Holandii zamiast wielu kultur ma być jedna.** Tylko jaka? Pyta Łukasz Wójcik

ROZMOWA PRZEKROJU

- 18 Grzegorz Miecugow rozmawia z **Jerzym Buzkiem** o Europie

CYWILIZACJA

- 22 **Od kilku dni testujemy dla was Google+ – projekt, który może się okazać zabójcą Facebooka lub z którym spalić na panewce.** Ku której wersji wydarzeń się skłaniamy? Przeczytajcie tekst Piotra Stanisławskiego
- 25 **Korzystaj** testuje telefon 3D
- 26 **Też pytanie!**

PIĘĆDZIESIĄTKA PRZEKROJU

- 27 Odkrywamy projekty realizowane za **Fundusze Europejskie**

NA POCZĄTEK

Cud niepamięci

Czasem przyjeżdżają autobusami, wysypują się z nich, kręcą się przy pomniku, po cmentarzu, w miasteczku zaglądają do sklepów. A gdy już zaczepią kogoś, okazuje się, że świetnie mówią po polsku. Kto? Oni. Tamci. Żydzi.

W Jedwabnem traktuje się ich jak powietrze. Mimo odgórnie organizowanych obchodów rocznicy masakry większość mieszkańców nie zawiera sobie tym głowy. Bo to przecież nie nasza rocznica. Daj pan spokój, co mnie to obchodzi, nie ma o czym mówić – takie opinie nietrudno usłyszeć na ulicach miasteczka. Obojętność łatwo można wytłumaczyć. Oni przecież nie są nasi, oni są „stamtąd”, przyjezdni, inni. Takie myślenie pokutuje nie tylko w Jedwabnem, choć tam naj-

bardziej rzuca się w oczy. A przecież Żydzi, którzy ginęli z rąk swoich sąsiadów w Jedwabnem, Radziłowie, Stawiskach, Wiźnie i innych miejscowościach, nie przylecieli z kosmosu. Mieszkali tu od siedmiu wieków, tutaj się zakochiwali i zakładali rodziny, tu pracowali, piekli chleb, szyli buty, pisali wiersze. Tu była ich ojczyzna.

Zbyt łatwo zapominamy, że ci, którzy znaleźli śmierć w płonącej stodole, w obozach koncentracyjnych, komorach gazowych i gettach, mieli polskie obywatelstwo. Mówili po polsku, chodzili do polskich szkół. Byli Polakami. Dopóki nie zrozumiemy, że 70 lat temu sami sobie zgotowaliśmy ten los, nie wyciągniemy nauki z tej lekcji historii. A szkoda, bo historia lubi się powtarzać.

Rysunek na okładce: Bartosz Kosowski

PRENUMERATA TYGODNIKA „PRZEKRÓJ”

PRZYZYSCIE WYDAWNICTWO – należy dokonać przelewu na konto: Wydawnictwo Przekrój Sp. z o.o., ul. Nowogrodzka 47 A, 00-695 Warszawa, **Alif Bank SA 80 2490 0005 0000 4500 1542 1792** i wysłać dowód wpłaty faksem: 22 525 99 88 lub e-mailem: prenumerata@przekroj.pl. Cena prenumeraty w 2011 r.: rocznej – **166,40 zł**, półrocznej – **83,20 zł**. Informacji udziela Dział Dystrybucji tel. 22 525 99 69. Prenumerata przez Ruch SA – RUCH SA prenumerata krajowa – 804 200 600, prenumerata zagraniczna – (+48) 22 532 88 16; 22 532 88 23, www.ruch.pol.pl

DOSTĘP NA STRONĘ WWW I WERSJE NA IPADA

Cena abonamentu na iPad i w Internecie: tygodniowy – **3,99 zł**, kwartalny – **30,75 zł**; roczny (z rabatem 30 proc.) – **99 zł**. Do wykupienia na www.przekroj.pl oraz w App Store. Informacje: wsparcie@przekroj.pl

KULTURA

- 36 12 lipca ukazuje się w USA **piąty tom „Pieśni Łodu i Ognia” George’a R.R. Martina.** Z tą książką możesz pokazywać się na mieście, bo powieści fantasty przestały być domeną dziwaków – twierdzi Karolina Pasternak
- 39 **Marcin Sendek przeczytał, co Miłosz miał do powiedzenia Putramentowi i na odwrót.** Jest wstrząśnięty

LEKTURA

- 40 Katarzyna Janowska rozmawia z **Romą Gąsiorowską** o grzechach głównych

OTWÓRZ OCZY

- 44 **Bez jego obrazów trudno wyobrazić sobie współczesną reklamę, inni widzą w nim ojca Photoshopa.** Ale René Magritte to przede wszystkim genialny malarz – wciąż odkrywany na nowo. Tym razem przez Jacka Tomczuka

RECENZJE

- 48 **Muzyka:** Szubrycht o Moździerze: tą płytą podbije świat
- 49 **Książki:** Sendek o Ellroyu: natężał się na próżno
- 50 **Film:** Salwa poleca „Debiutantów”
- 51 **Teatr:** Drewniak wieńczy sezon
- 52 **Gry:** Szewczyk oddaje się Lumi

ZAWSZE W PRZEKROJU

- 53, 54. **Rozmaitości**
- 55, 58 z krzyżówką, Kronikami popkultury Orbitowskiego, Lewomyślnie Kurkiewiczza, Ładnymi rzeczami Salwy i kuchnią Gesslera
- 56 **Dziennik** Jerzego Pilcha
- 57 **Stopklatka**
- 3, 26, 58 **Raczkowski**

ADRES REDAKCJI:

ul. Ślusarska 9/28, 30-702 Kraków,
tel. 12 394 73 00, faks 12 394 73 11
Oddział w Warszawie:
ul. Nowogrodzka 47 A, 00-695 Warszawa,
tel. 22 525 99 33, faks 22 525 99 88,
www.przekroj.pl
e-mail: redakcja@przekroj.pl
lub imie.nazwisko@przekroj.pl

REDAKTOR NACZELNY:

Artur Rumianek

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO:

Donat Szyller

SEKRETARZ REDAKCJI:

Piotr Witek (szef), Marcin Kijowski

SEKRETARIAT:

Karolina Łajkowska, tel. 22 525 99 33

PRZED WSZYSTKIM: wydawca@przekroj.pl,

Mariusz Nowik (szef),

Łukasz Wójcik (zastępca szefa),

Agnieszka Fiedorowicz,

Anna Szulc, Małgorzata Świąchowicz,

Joanna Woźniczko-Czczott;

stale współpracują:

Agata Janowska, Marcelina Szumer

CYWILIZACJA OD ŚRODKA: nauka@przekroj.pl,

Olaf Szewczyk (szef), stale współpracują:

Piotr Stanisławski, Irena Cieśliska,

Piotr Kossobudzki

KONIEC Z KULTURĄ: kultura@przekroj.pl,

Jacek Wakar (szef),

Marcin Sendek (zastępca szefa),

Tadeusz Nyczek, Karolina Pasternak,

Jacek Tomczuk; stale współpracują:

Kuba Dąbrowski, Łukasz Drewniak, Sebastian

Frackiewicz, Mariusz Herma, Anna

Jastrzębska, Ola Salwa, Jacek Sieradzki,

Jarosław Szubrycht, Bartek Winczewski

ROZMAITOŚCI, KRZYŻÓWKI:

rozrywka@przekroj.pl, Marcin Pieszczyk;

stale współpracuje Kaliber 45

PRACOWNIA GRAFICZNA:

Wojtek Piechoński (szef),

Beata Białogłowska-Piwko, Beata Danowska,

Anna Kondel, Karolina Kowalska, Wojciech

Brdej, Marcin Hernas, Krzysztof Zakrzewski

FOTODZIEDZIA: foto@przekroj.pl,

Marcin Kapica, Michał Okla

KOREKTA:

Dorota Dul, Tatiana Hardej;

stale współpracuje Kinga Grucha

PROJEKT GRAFICZNY:

Kasper Skirgajło-Krajewski

ARCHIWUM: Dominika Bok

OBROBKA ZDJĘĆ, PRZYGOTOWANIE

DO DRUKU: Andrzej Tchórzewski, Paweł Wójcik

STRONA INTERNETOWA I IPAD:

Marcin Ciechoński, Marcin Kijowski (szefowie)

REDAKTORZY: Monika Hrycko-Skowron,

Tomasz Róg, Maria Włodkowska

GRAFICY: Katarzyna Bażela, Jakub Bieda,

Martyna Marzec

MULTIMEDIA: Anna Bajorek, Mikołaj Tocki

Wydawnictwo Przekrój Sp. z o.o.

ul. Ślusarska 9/28, 30-702 Kraków,

tel. 12 394 73 00, faks 12 394 73 11

Oddział w Warszawie:

ul. Nowogrodzka 47 A, 00-695 Warszawa,

tel. 22 525 99 55, faks 22 525 99 88

PREZES WYDAWNICTWA:

Jan Godłowski

DYREKTOR WYDAWNICTWA:

Sławomir Mokrzycki

DYREKTOR DS. NOWYCH MEDIÓW:

Artur Rumianek

DYREKTOR PROGRAMOWA:

Katarzyna Janowska

PROMOCJA I MARKETING:

promocja@przekroj.pl,

Jakub Maszkowski, Milena Ostólska

BIURO REKLAMY:

reklama@przekroj.pl, Grzegorz Makowski,

p.o. dyrektor biura reklamy, 695 414 905,

Małgorzata Skorupa 601 432 821,

Beata Drogowska 785 855 883, Agnieszka

Pawełec 601 550 348, Elżbieta Smoleń

501 227 979, Eliza Zyromska 785 855 886

DYREKTOR DYSTRYBUCJI:

Elżbieta Maciążek

DRUK: RR Donnelley

Artykułów niezamówionych nie zwracamy.

Redakcja zastrzega sobie prawo do zmian

i skrótów w nadesłanych artykułach i listach.

Wieloryby wołają o pomoc

Aby powstrzymać rzeź wielorybów potrzebne jest
większe zaangażowanie Unii Europejskiej. W połowie
lipca na forum międzynarodowym zapadną
ważne decyzje w sprawie ich przyszłości.
To dobry test dla skuteczności polskiej prezydencji.

www.greenpeace.pl/wieloryby

GREENPEACE

Kup książkę

Boże, jak oni cicho szli

Tego nie da się zapomnieć – najpierw tej ciszy, a potem krzyku płonących żywcem ludzi. Nie da się też zapomnieć tłustego smrodu. Ale dziś lepiej o tym nie pamiętać. Bo jeszcze przyjdą w nocy i spalą. Jak tamtych

MAŁGORZATA ŚWIĘCHOWICZ, MARIUSZ NOWIK

FOT. „Yedwabne. History and Memorial Book”

Rok 1936. VII klasa szkoły powszechnej w Jedwabnem. Brat Franciszka Sokołowskiego Jan – siedzi na ziemi, czwarty z lewej, z wykrzywioną miną